ARCHIVAL POST

Mustafa Merlika-Kruja

SECTION

Historical figures

PERIOD

1958 - 1958

Mustafa Merlika Kruja was an important figure in modern Albanian history. His political career began with the declaration of independence in 1912 and ended with his resignation as Prime Minister in 1943. After leaving Albania in September 1944, he lived in exile until he died in the United States in 1958, devoting himself primarily to historical and Albanological studies. During the communist period, he was described as a quisling prime minister. At the same time, he is also remembered as the prime minister who sought to keep the Albanian-inhabited territories united and who refused to hand over Jews to the German forces. He left behind an important body of scholarly work, correspondence, and a lost dictionary; his works were republished posthumously. He was awarded an honorary doctorate (Honoris Causa) by the University of Padua in 1942, named an honorary citizen of the city of Prizren in 1942, and awarded the title “Honour of the Nation” by the President of the Republic in 2012, on the occasion of the centenary of Albania’s independence. A bust has been erected in his honour in the city of Krujë. Two files concerning Mustafa Kruja are held in the archives of the former State Security, comprising a total of 811 pages.

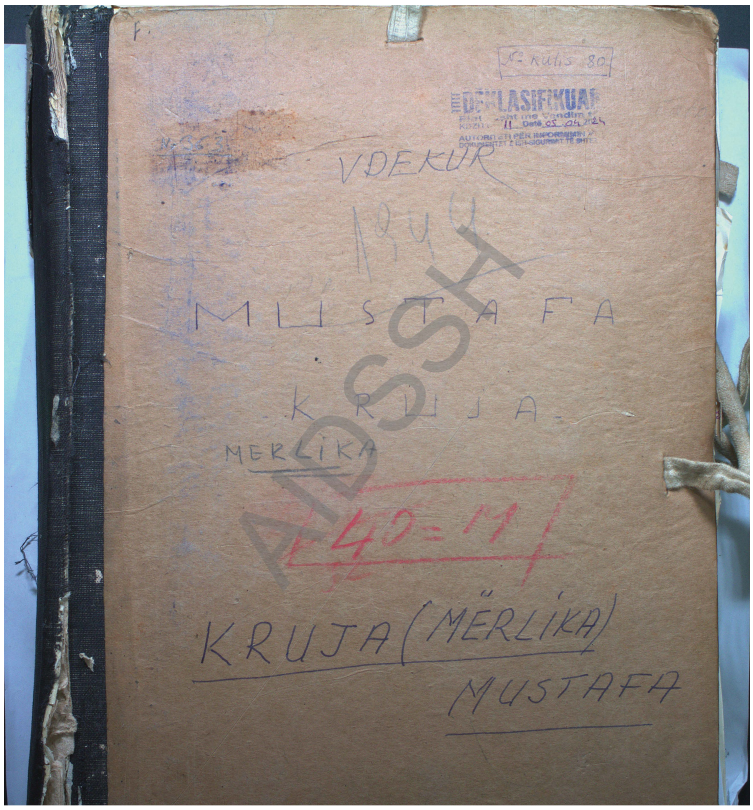
INDIPENDENCE

Archival Documentation

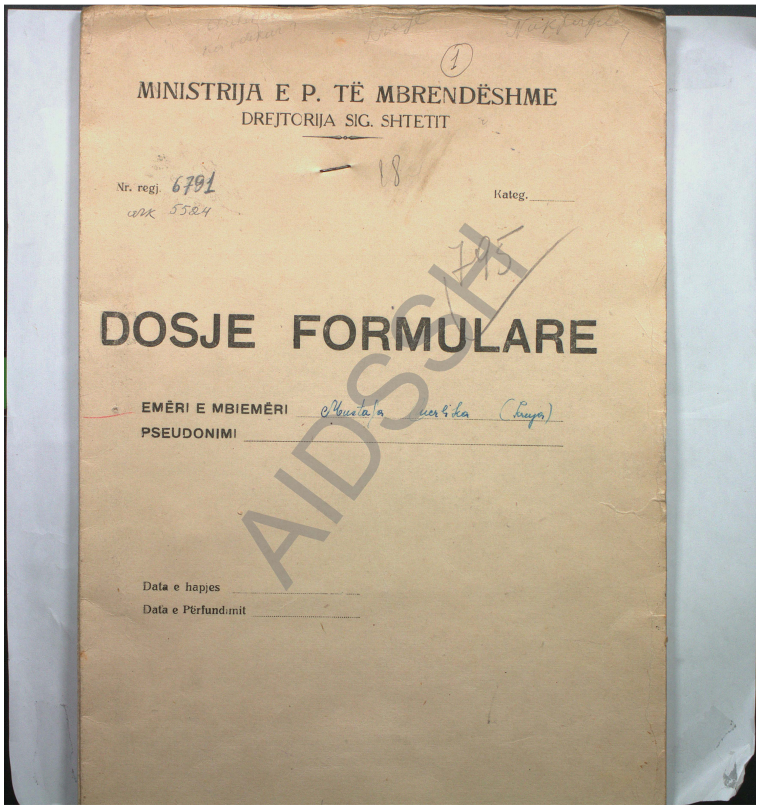
The archival documentation concerning Mustafa Kruja was itself considered by the State Security to be of historical importance, both for the volume and variety of the documents and for their chronological scope. The two files concerning Mustafa Merlika Kruja comprise a total of 810 pages. Additional information about him can also be found in the files of other figures of the period who were placed under surveillance by the former State Security. The file concerning Kruja was opened in 1958, several months before his death. It contains no substantive assessment of him, nor precise information about his whereabouts or activities at that time. It consists mainly of several pieces of information scattered across other files in which Kruja is mentioned. The documentation was brought together in a single folder. According to handwritten notes in pencil, the materials appear to have been obtained from the Directorate of Arts. One such note states that “a quantity of valuable documents” had been found, including a file containing Mustafa Kruja’s private correspondence with his relatives from exile, dating from 1923 to 1930, as well as several letters from 1937–1938. The 810 pages of archival documentation concerning Mustafa Kruja held by the AIDSSH archives are organized into two files: File No. 363, “Mustafa Merlika (Kruja)” , declassified by the KDZH under Decision No. 11, dated 5 April 2024; and File No. 57, “List of the members of the Presidium Council of the Fascist Party and of the Government headed by Mustafa Kruja,” declassified by the KDZH under Decision No. 5, dated 17 May 2023. The documentation is in three languages: Persian, Albanian, and Italian. The documents are preserved in different formats, including handwritten documents and documents translated into Albanian or Italian, where applicable. In terms of their content and nature, the documents include family and personal correspondence with friends; historical and official documents drafted in Italian; official correspondence from the period of the Italian occupation; transcripts of telegrams; and pencil notes made by the State Security concerning the content and historical significance of the documents. Some documents also contain handwritten notes in pencil or ink identifying persons mentioned in the documents or providing information about particular events. The documents date from 1909 to 1945. Their contents include material relating to efforts concerning the development and writing of the Albanian language, as well as documents concerning military operations and fighting in northern Albania. Among the persons mentioned in the documentation are Refik Bej Toptani, Mahezar Bej Toptani, Ismail Qemal Vlora, Luigj Gurakuqi, Muharrem Bajraktari, Qazim Koculi, Kol Bibë Miraka, Gaqo Gogu, Ernest Këlcyra, Fan Noli, Vasil Andoni, Nuredin Vlora, Count Ciano, Giovanni Giro, Rexhep Mitrovica, and others. The file also contains pencil notes explaining that the materials concerning Mustafa Kruja had been found at the Directorate of Arts and summarizing some of his letters. File No. 363 – “Mustafa Merlika (Kruja)” The file was opened by a decision dated 21 February 1958. The decision states that Kruja had been part of the “National Independent Bloc” and had been associated with Italian intelligence. The file consists of his personal correspondence, together with a substantial part of the official documentation from the period when he headed the government, from December 1941 to January 1943. File No. 57 – “List of the members of the Presidium Council of the Fascist Party and of the Government headed by Mustafa Kruja” The file was declassified by the KDZH under Decision No. 5, dated 17 May 2023, and consists of six pages. It contains the list of members of the Higher Fascist Corporate Council, as well as several documents concerning payments.

Media 1

MEDIA ITEMS #1

MEDIA ITEMS #2

INFORMATION

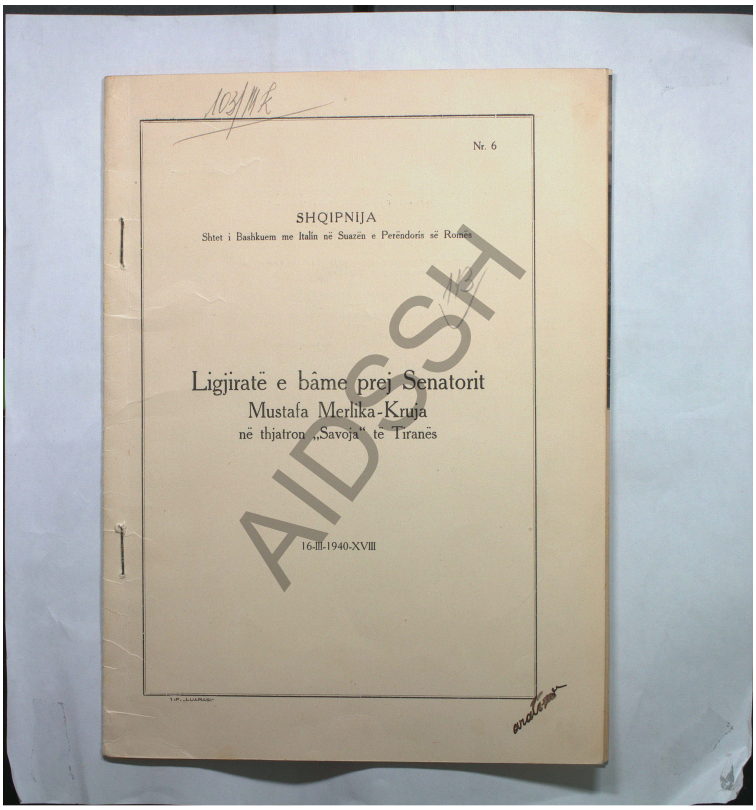
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 2

MEDIA ITEMS #1

INFORMATION

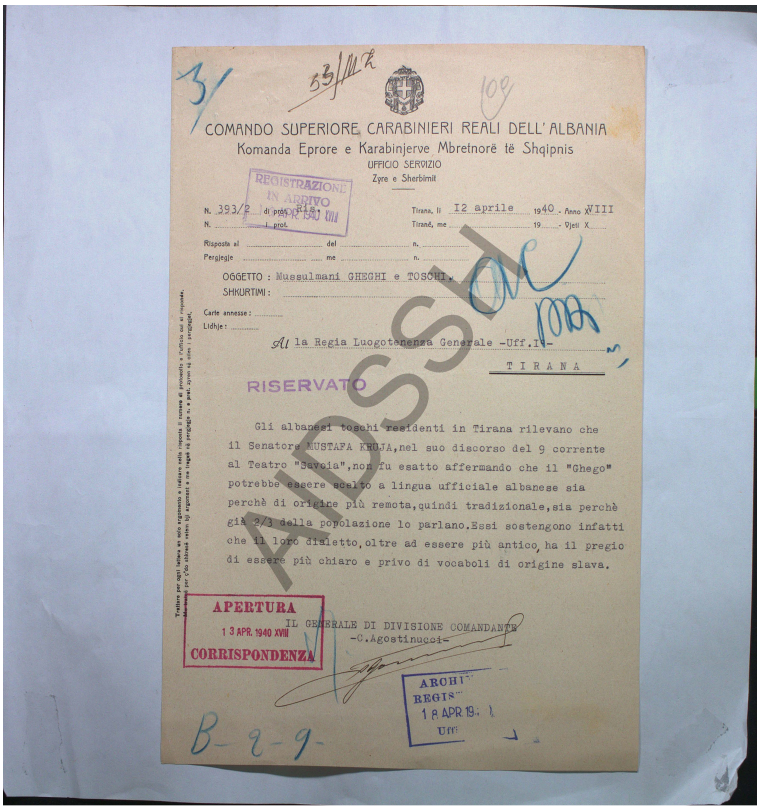
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 3

MEDIA ITEMS #1

COMANDO SUPERIORE CARABINIERI REALI DELL'ALBANIA
Komanda Eprore e Karabinjerve Mbretnorë të Shqipnis
UFFICIO SERVIZIO
Zyre e Sherbimit

REGISTRAZIONE IN ARRIVO

N. 393/2 di prot. Tirana, li 12 aprile 1940 - Anno XVIII
N. ... prot. Tiranë, me ... 19... - Vjeti X...

Risposta al ... del ... n. ...
Përgjegje ... me ... n. ...

OGGETTO : Musulmani GHEGHI e TOSCHI.
SHKURTIMI: ...

Carte annesse: ...
Lidhje: ...

Al la Regia Luogotenenza Generale -Uff.I^-
TIRANA

RISERVATO

Gli albanesi toschi residenti in Tirana rilevano che il Senatore MUSTAFA KRUJA, nel suo discorso del 9 corrente al Teatro "Savoia", non fu esatto affermando che il "Ghego" potrebbe essere scelto a lingua ufficiale albanese sia perchè di origine più remota, quindi tradizionale, sia perchè già 3/4 della popolazione lo parlano. Essi sostengono infatti che il loro dialetto, oltre ad essere più antico, ha il pregio di essere più chiaro e privo di vocaboli di origine slava.

APERTURA
13 APR. 1940 XVIII
CORRISPONDENZA

IL GENERALE DI DIVISIONE COMANDANTE
-C.Agostinucci-

ARCHIVIO REGIO
18 APR 19..
Uff.

B-2-9-

ANSSA

INFORMATION

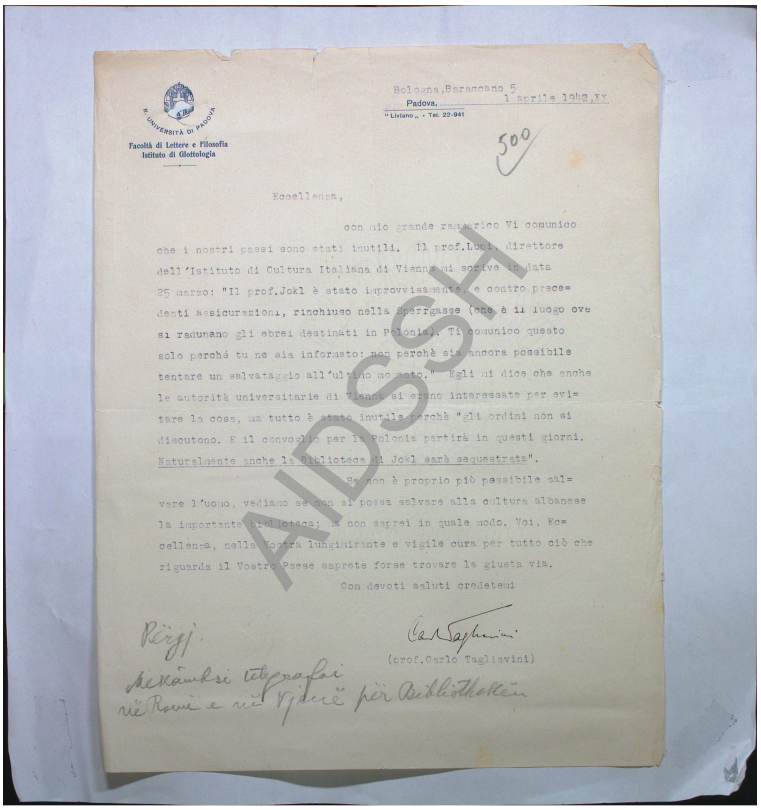
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 4

MEDIA ITEMS #1

INFORMATION

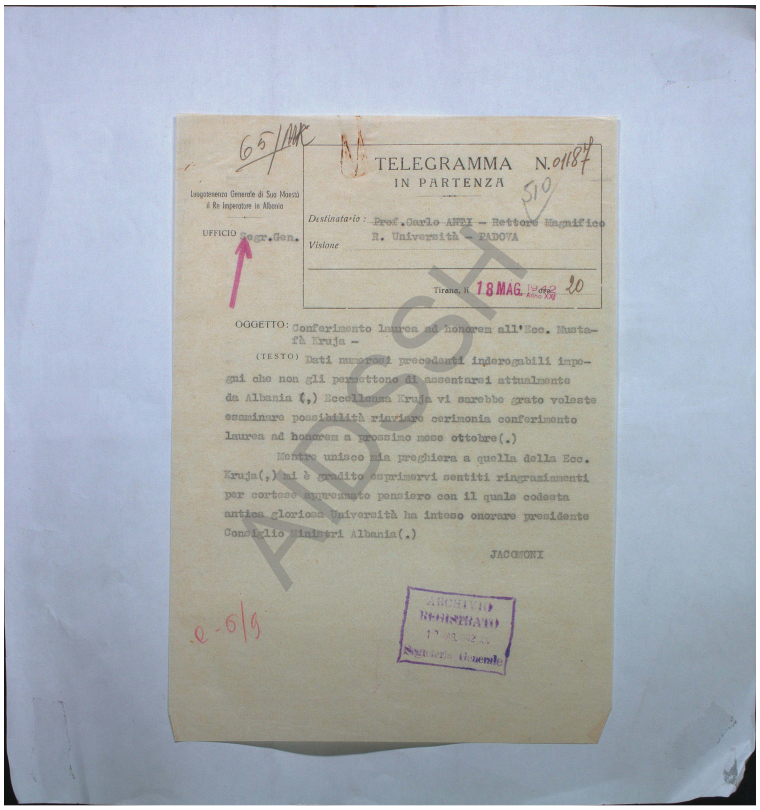
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 5

MEDIA ITEMS #1

TELEGRAMMA N.01187
IN PARTENZA

Luogotenenza Generale di Sua Maestà il Re Imperatore in Albania

UFFICIO Segr.Gen.

Destinatario: Prof.Carlo ANTI – Rettore Magnifico R. Università – PADOVA

Visione

Tirana, li 18 MAG. 1940 Anno XVIII

OGGETTO: Conferimento laurea ad honorem all'Ecc. Mustafà Kruja –

(TESTO) Dati numerosi precedenti inderogabili impegni che non gli permettono di assentarsi attualmente da Albania (,) Eccellenza Kruja vi sarebbe grato voleste esaminare possibilità rinviare cerimonia conferimento laurea ad honorem a prossimo mese ottobre(.)

Mentre unisco mia preghiera a quella della Ecc. Kruja(,) mi è gradito esprimervi sentiti ringraziamenti per cortese apprezzato pensiero con il quale codesta antica gloriosa Università ha inteso onorare presidente Consiglio Ministri Albania(.)

JACOMONI

ARCHIVIO REGISTRATO

Segreteria Generale

ASSH

INFORMATION

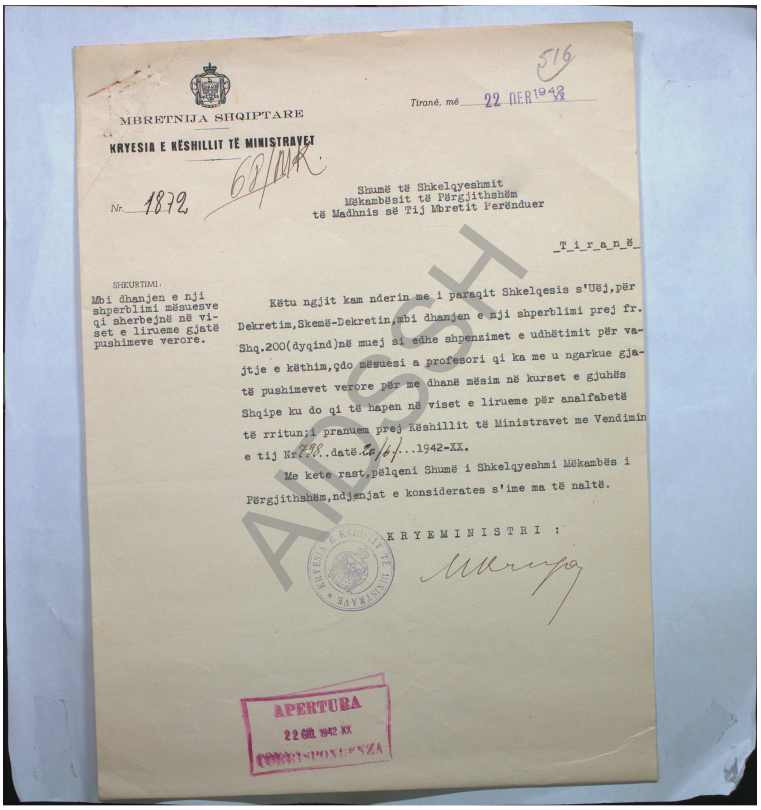
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 6

MEDIA ITEMS #1

MBRETNIJA SHQIPTARE
KRYESIA E KËSHILLIT TË MINISTRAVET

Nr. 1872

Tiranë, më 22 DHJE 1942 XX

Shumë të Shkelqyeshmit
Mëkambësit të Përgjithshëm
të Madhnis së Tij Mbretit Perënduer

_T i r a n ë_

SHKURTIMI:
Mbi dhanjen e nji shperblimi mësuesve qi sherbejnë në viset e lirueme gjatë pushimeve verore.

Këtu ngjit kam nderin me i paraqit Shkelqesis s'Uëj,për Dekretim,Skemë-Dekretin,mbi dhanjen e nji shperblimi prej fr. Shq.200(dyqind)në muej si edhe shpenzimet e udhëtimit për vajtje e këthim,qdo mësuesi a profesori qi ka me u ngarkue gjatë pushimevet verore për me dhanë mësim në kurset e gjuhës Shqipe ku do qi të hapen në viset e lirueme për analfabetë të rritun;i pranuem prej Këshillit të Ministravet me Vendimin e tij Nr.798.datë.20/6/...1942-XX.

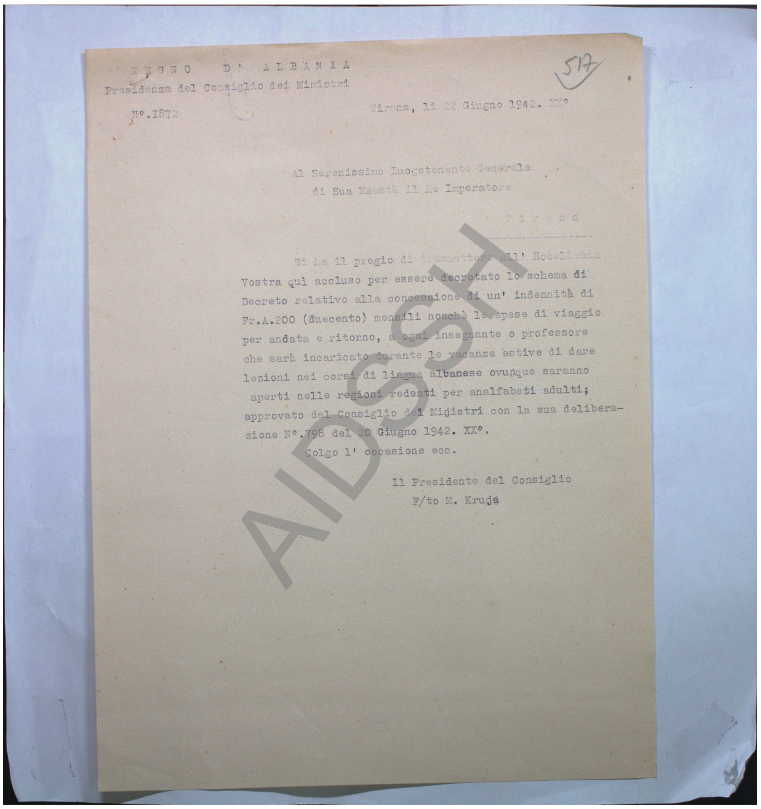
Me këte rast,pëlqeni Shumë i Shkelqyeshmi Mëkambës i Përgjithshëm,ndjenjat e konsiderates s'ime ma të naltë.

KRYEMINISTRI :

APERTURA
22 GIU. 1942 XX
CORRISPONDENZA

ARBSH

MEDIA ITEMS #2

REGNO D' ALBANIA
Presidenza del Consiglio dei Ministri

N°.1872

Tirana, li 22 Giugno 1942. XX°

Al Serenissimo Luogotenente Generale
di Sua Maestà il Re Imperatore

_T i r a n ë_

Si ha il pregio di trasmettere all' Eccellenza Vostra qui accluso per essere decretato lo schema di Decreto relativo alla concessione di un' indennità di Fr.A.200 (Duecento) mensili oltre le spese di viaggio per andata e ritorno, a ogni insegnante o professore che sarà incaricato durante le vacanze estive di dare lezioni nei corsi di lingua albanese ovunque saranno aperti nelle regioni redenti per analfabeti adulti; approvato dal Consiglio dei Ministri con la sua deliberazione N°.798 del 20 Giugno 1942. XX°.

Colgo l' occasione ecc.

Il Presidente del Consiglio
F/to M. Kruja

ARBSH

INFORMATION

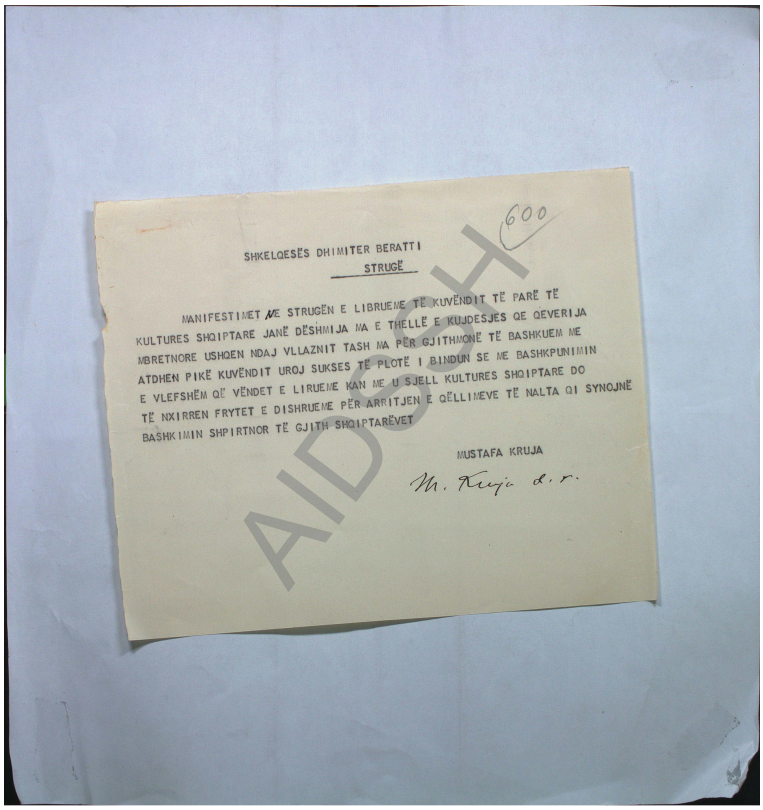
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 7

MEDIA ITEMS #1

600

SHKELQESËS DHIMITËR BERATTI
STRUGË

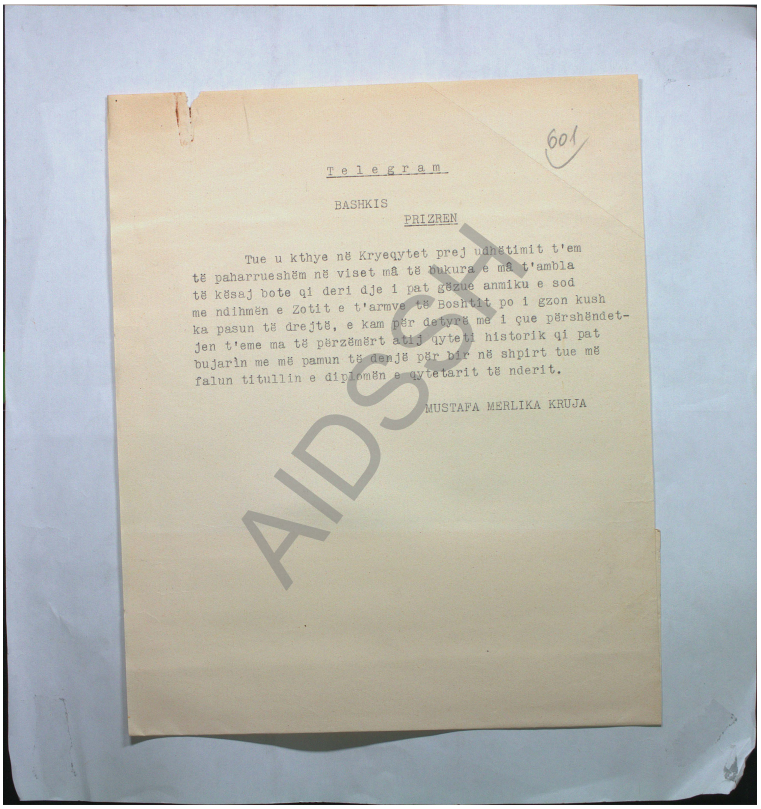
MANIFESTIMET ME STRUGËN E LIBRUEME TË KUVENDIT TË PARË TË KULTURES SHQIPTARE JANË DËSHMIJA MA E THELLË E KUJDESJES QE QEVERIJA MBRETNORE USHQEN NDAJ VLLAZNIT TASH MA PËR GJITHMONË TË BASHKUEM ME ATDHEN PIKË KUVENDIT UROJ SUKSES TË PLOTË I BINDUN SE ME BASHKPUNIMIN E VLEFSHËM QË VENDET E LIRUEME KAN ME U SJELL KULTURES SHQIPTARE DO TË NXIRREN FRYTET E DISHRUEME PËR ARRITJEN E QËLLIMEVE TË NALTA QI SYNOJNË BASHKIMIN SHPIRTNOR TË GJITH SHQIPTARËVET

MUSTAFA KRUJA

M. Kruja d.r.

AIDSH

MEDIA ITEMS #2

601

T e l e g r a m

BASHKIS
PRIZREN

Tue u kthye në Kryeqytet prej udhëtimit t'em të paharrueshëm në viset më të bukura e më t'ambla të kësaj bote qi deri dje i pat gëzue anmiku e sod me ndihmën e Zotit e t'armve të Boshtit po i gzon kush ka pasun të drejtë, e kam për detyrë më i çue përshëndetjen t'eme ma të përzëmërt atij qyteti historik qi pat bujarln me më pamun të dnjë për bir në shpirt tue më falun titullin e diplomën e qytetarit të nderit.

MUSTAFA MËRLIKA KRUJA

AIDSH

INFORMATION

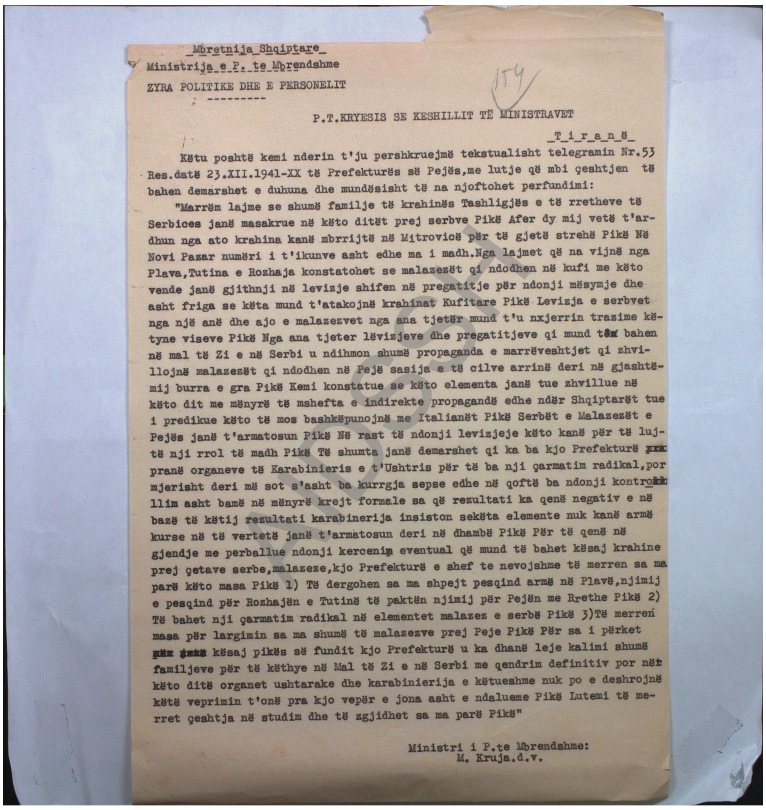
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 8

MEDIA ITEMS #1

Mbretnija Shqiptare
Ministrija e P. te Mbrendshme
ZYRA POLITIKE DHE E PERSONELIT

P.T.KRYESIS SE KESHILLIT TË MINISTRAVET

_T i r a n ë_

Këtu poshtë kemi nderin t'ju pershkruejmë tekstualisht telegramin Nr.53 Res.datë 23.XII.1941-XX të Prefekturës së Pejës,me lutje që mbi çeshtjen të bahen demarshet e duhuna dhe mundësisht të na njoftohet perfundimi:

"Marrëm lajme se shumë familje të krahinës Tashlixhës e të rretheve të Serbices janë masakrue në këto ditët prej serbve Pikë afer dy mij vetë t'ardhun nga ato krahina kanë mbrrijtë në Mitrovicë për të gjetë strehë Pikë Në Novi Pazar numëri i t'ikunve asht edhe ma i madh.Nga lajmet që na vijnë nga Plava,Tutina e Rozhaja konstatohet se malazezët qi ndodhen në kufi me këto vende janë gjithnji në levizje shifen në pregatitje për ndonji mësymje dhe asht friga se këta mund t'atakojnë krahinat Kufitare Pikë Levizja e serbvet nga një anë dhe ajo e malazezvet nga ana tjetër mund t'u nxjerrin trazime këtyne viseve Pikë Nga ana tjeter lëvizjeve dhe pregatitjeve qi mund të bahen në mal të Zi e në Serbi u ndihmon shumë propaganda e marrëveshtjet qi zhvillojnë malazezët qi ndodhen në Pejë sasija e të cilve arrinë deri në gjashtëmij burra e gra Pikë Kemi konstatue se këto elementa janë tue zhvillue në këto dit me mënyrë të mshefta e indirekte propagandë edhe ndër Shqiptarët tue i predikue këto të mos bashkëpunojnë me Italianët Pikë Serbët e Malazezët e Pejës janë t'armatosun Pikë Në rast të ndonji levizjeje këto kanë për të lujtë nji rrol të madh Pikë Të shumta janë demarshet qi ka ba kjo Prefekturë xxxx pranë organeve të Karabinieris e t'Ushtris për të ba nji çarmatim radikal,por mjerisht deri më sot e'asht ba kurrgja sepse edhe në qoftë ba ndonji kontrollim asht bamë në mënyrë krejt formale sa që resultati ka qenë negativ e në bazë të këtij resultati karabinerija insiston sekëta elemente nuk kanë armë kurse në të vertetë janë t'armatosun deri në dhambë Pikë Për të qenë në gjendje me perballue ndonji kercenim eventual që mund të bahet kësaj krahine prej çetave serbe,malazeze,kjo Prefekturë e shef te nevojshme të merren sa ma parë këto masa Pikë 1) Të dergohen sa ma shpejt pesqind armë në Plavë,njimij e pesqind për Rozhajën e Tutinë të paktën njimij për Pejën me Rrethe Pikë 2) Të bahet nji çarmatim radikal në elementet malazez e serbë Pikë 3)Të merren masa për largimin sa ma shumë të malazezve prej Peje Pikë Për sa i përket xxx xxxx kësaj pikës së fundit kjo Prefekturë u ka dhanë leje kalimi shumë familjeve për të këthye në Mal të Zi e në Serbi me qendrim definitiv por në këto ditë organet ushtarake dhe karabinierija e këtueshme nuk po e deshrojnë këtë veprimin t'onë pra kjo vepër e jona asht e ndalueme Pikë Lutemi të merret çeshtja në studim dhe të zgjidhet sa ma parë Pikë"

Ministri i P.te Mbrendshme:
M. Kruja.d.v.

INFORMATION

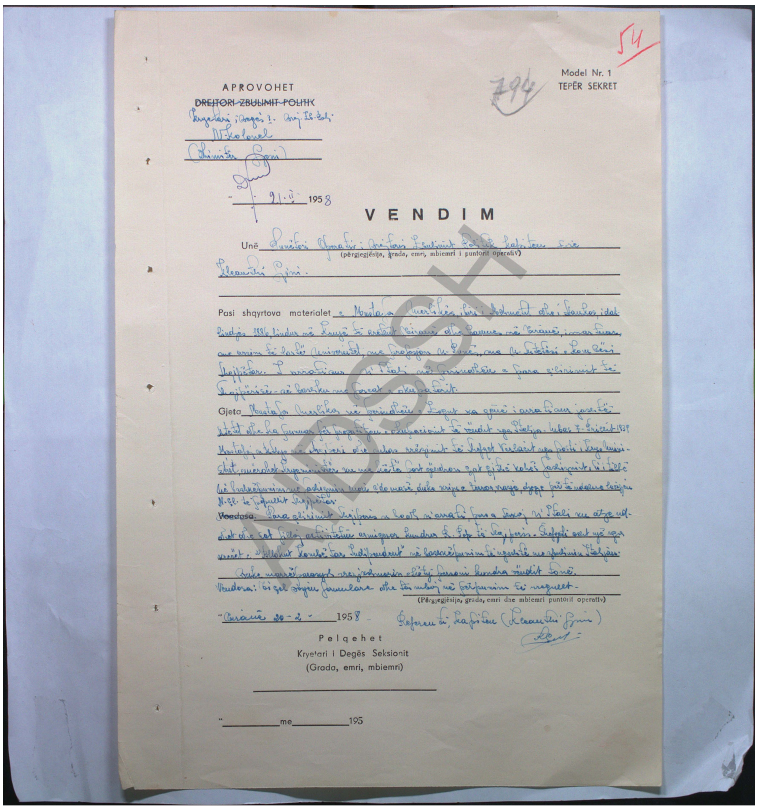
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 9

MEDIA ITEMS #1

APROVOHET
~~DREJTORI ZBULIMIT POLITIK~~

Model Nr. 1
TEPËR SEKRET

"_____ 1958

V E N D I M

Unë _____
(përgjegjësia, grada, emri, mbiemri i punëtorit operativ)

Pasi shqyrtova materialet _____

Gjeta _____

Vendosa: _____

"_____ 1958

(Përgjegjësia, grada, emri dhe mbiemri punëtorit operativ)

Pelqehet
Kryetari i Degës Seksionit
(Grada, emri, mbiemri)

"_____ me _____ 195

Draft

INFORMATION

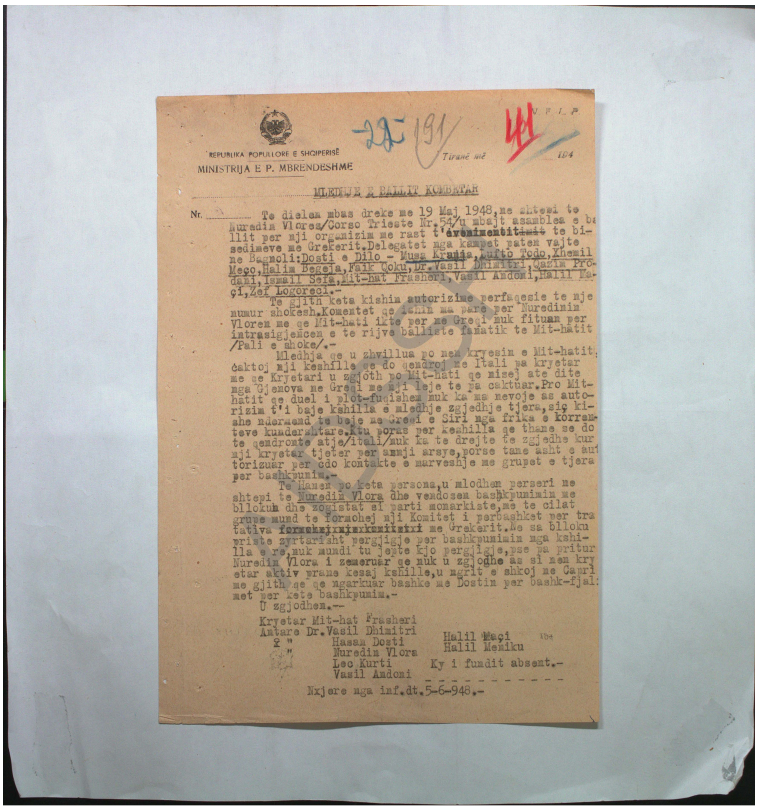
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 10

MEDIA ITEMS #1

REPUBLIKA POPULLORE E SHQIPERISE
MINISTRIJA E P. MBRENDESHME

Nr. ..... Te diela mbas dreke me 19 Maj 1948,ne shtepi te Nuredin Vlores/Corso Trieste Nr.54/1 eshte asambleu e bi llit per nji organizim me rund t'[illegible] te bi- sedimeve me drejtorit.Delegatet nga kampet paten vajte ne Bashkoli:Dosti e Dilo - Musa Kraja,Xhafo Pogo,Xhemil Mego,Halim Begeja,Faik Coku,Dr.Vasil Dhimitri,Qazim Fro- dahi,Ismail Sefa,Mit-hat Frasheri,Vasil Andoni,Halil Ma- çi,Zef Logoreci.-

Te gjith kata kishin autorizime perfaqesie te nje numur shokesh.Komentet qe ishin me pare per Nuredinin Vloren me qe Mit-hati ikte per ne Greqi nuk fituan per intrasigjencen e te rijve ballists fanatik te Mit-hatit /Fali e Mboke/.-

Mbledhja qe u zhvillua po nen kryesim e Mit-hatit; daktoj nji keshille qe do qendroj ne Itali pa kryetar me qe Kryetari u zgjoth po Mit-hati qe mizel ate dite nga Qjenova ne Greqi me siri laja te pa caktuar.Pro Mit- hatit qe dinel i plot-fuqishem nuk ka me nevoje as auto- rizim t'i baje keshilla e mbledhje zgjedhje tjera,sic ki- shte ndermend te bejte me vrasi e Siri nga frika e korran- teve kunder.Atare.Atu yshta per keshilla qe thane se do te qendrojne atje/Itali/nuk ka te drejte te zgjedhe kur nji kryetar tjeter per atmji arsye,porse tane asht e aut torizuar per cdo kontakte e marveshje me grupet e tjera per bashkpunim.-

Te gjitet po kete persona,u mbodhen perseri ne shtepi te Nuredin Vlora dhe vendosen bashkpunimin me bllokun dhe zgjedhet si parti monarkiste,me te cilat grupe mund te formohej nji Komitet i perbashket per tra tativa formimi[illegible] me drejtorit.Me ta bllokun rrithe zgjatjen terrijeje per bashkpunimin mes keshi- lla e re,nuk mundi tu jete kjo pergjigje,pse pa pritur Nuredin Vlora i zemeruar qe nuk u zgjodhe ai si nen kry etar aktiv prane kesaj keshille,u nguit e shkoj ne Qapri me gjithqe qe ngarkuar bashke me Dostin per bashk-fjal. met per kete bashkpunim.-

U zgjodhen.-

Kryetar Mit-hat Frasheri
Antare Dr.Vasil Dhimitri — Halil Maçi
" Hasa Dosti — Halil Mezuku
" Nuredin Vlora
Leo Kurti — Ky i fundit absent.-
Vasil Andoni

Nxjere aga inf.dt.5-6-948.-

INFORMATION

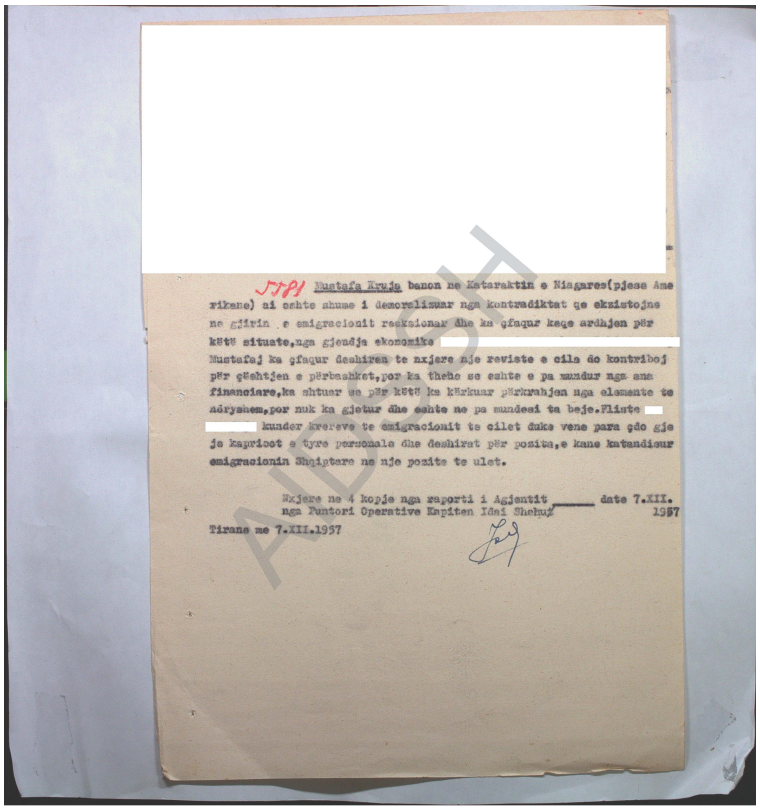
No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 11

MEDIA ITEMS #1

Mustafa Kruja banon ne Katarraktin e Niagares(pjese Ame
rikane) ai eshte shume i demoralizuar nga kontradiktat qe ekzistojne
ne gjirin e emigracionit reaksionar dhe ka qfaqur kerge ardhjen për
këtë situate,nga gjendja ekonomike
Mustafaj ka qfaqur deshiren te nxjere nje revist e cila do kontribuoj
për çështjen e përbashket,por ka theke se eshte e pa mundur nga ana
financiare,ka shtuar se për këtë ka kërkuar përkrahjen nga elemente te
ndryshem,por nuk ka gjetur dhe eshte ne pa mundesi ta beje.Fliste
kunder krereve te emigracionit te cilet duke vene para çdo gje
je kapricot e tyre personale dhe deshirat për posita,e kane katandisur
emigracionin Shqiptare ne nje pozite te ulet.

Nxjere ne 4 kopje nga raporti i Agjentit _____ date 7.XII.
nga Punktori Operative Kapiten Idni Shehuj 1937
Tirane me 7.XII.1937

ARCH

INFORMATION

No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.

Media 12

MEDIA ITEMS #1

INFORMATION

No additional information is available for this media.

TRANSCRIPT

No transcript is available for this media.